302

COLECȚIA „POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE"

302

ADRIAN OPROIU
TIMIŞOARA

CONCERTUL IMPERIAL *

DUMITRU LESOVICI
TULCEA

GREFA

PERNA

Temă cu variaţiuni

După cum am anunţat mai de mult într-o poştă a redacţiei, povestirea „Concertul imperial" a lui Adrian Oproiu şi „Grefa" de Dumitru Lesovici au aceeaşi temă. Ambii autori însă au reuşit să creeze o acţiune distinctă şi surprinzătoare şi să dovedească o viziune originală. Or, tocmai acest lucru am vrut să ilustrăm prin publicarea celor două povestiri: inepuizabilitatea interioară a fiecărei teme s.f.

ADRIAN OPROIU

Născut în anul 1932, în oraşul lui Brâncuşi, unde coloana infinitului îşi dă întîlnire cu poarta sărutului, la masa tăcerii, autorul povestirii de faţă urmează şi termină cursurile liceului „Tudor Vladimirescu". Pleacă la Timişoara, unde urmează cursurile Facultăţii de medicină generală, la terminarea căreia se întoarce în regiunea natală, unde îşi începe ucenicia de medic.

După un timp revine în Banat, unde continuă ca medic de circumscripţie rurală şi mai apoi urbană.

Pasionat cititor al tuturor genurilor literare, încearcă el însuşi cîteva poezii şi mai apoi proză. In ultimul timp s-a dedicat cercetării ştiinţifice medicale. Scriind şi terminînd lucrarea de faţă, îşi propune să nu fie ultima, avînd pe masa de lucru şi alte proiecte literare.

Colecţia „POVESTIRI ŞTIINŢIFICO-FANTASTICE"
editată de revista
Ştiinţa şi Tehnica
Anul XIII
15 iunie 1967

ADRIAN OPROIU
TIMIŞOARA

CONCERTUL IMPERIAL

I.

Ascultam ultimele acorduri ale Concertului imperial. Chiar pentru anul 2044 constituia un eveniment. Mai întîi, pentru că era primul concert dat de un român pe Lună, iar apoi pentru că era emoţionant să asculţi cum, pe calea undelor, din spaţiile siderale îţi revine sublima muzică a lui Beethoven. Îl ascultam pe Cornel Popescu, terminînd cu brio primul său concert din altă lume. Aplauzele care au urmat mi s-au părut fireşti pentru talentul şi pentru curajul său. Mă gîndeam ce bucurie trebuie să-l cuprindă pe pianist în aceste momente. Vedeam buchete de flori, culese din serele de pe Lună, care împodobeau braţele celui care adusese o solie pămînteană românilor din colonia selenară Bucureşti. Socoteam emisiunea terminată, cînd deodată aud o voce :

— Transmit prietenilor şi cunoscuţilor un cald salut. Mă simt bine. Aici e un public la fel de entuziast ca şi cel de la noi. Mîine voi reveni. Pe mămica şi pe copii îi sărut de o mie de ori.

Mîine. Deci mîine soseşte. Desigur că mîine o mulţime de oameni vor umple rachetogara din Bucureşti şi-l vor purta în triumf pe temerarul artist. Ce emoţionant va fi ! Şi eu m-aş duce, dar mîine sînt de gardă la urgenţă şi nu pot lipsi. Sînt sigur că o să-mi pară rău ! Cu gîndul acesta am adormit. A fost o noapte cu multe vise, prin care deseori, alături de zgomotul astronavei, auzeam acordurile „Imperialului".

M-am sculat mai de dimineaţă decît de obicei, cu durere de cap. M-am bărbierit, m-am îmbrăcat şi am mîncat cu gîndurile duse aiurea. Fără să-mi dau seama, timpul se scursese şi am ajuns printre ultimii la spital. Cu nerăbdare am trecut prin camera de dezinfecţie, din fugă mi-am îmbrăcat halatul şi am pătruns grăbit în incinta spitalului.

— Vă rog să mă scuzaţi, domnule profesor, ... am încercat să spun cîteva cuvinte.

— Nu e nimic, dragă Gheorghiade, ai să-mi spui altă dată de ce ai întîrziat, îmi răspunse profesorul Mareş şi mă privi un moment cu ochii lui blînzi, dar pătrunzători, în timp ce pe buze îi înflori un zîmbet. Şi astfel vizita a început să decurgă normal. Fiecare pat avea înregistrat electronic toate analizele de laborator necesare, precum şi tratamentul aplicat. De altfel, chiar eu

verificasem cu o zi înainte mașinile și exactitatea rezultatelor date de ele.

— Sînt mulțumit de dumneata, doctore Gheorghiade. Se vede că îți iubești bolnavii.

— Socotesc că-mi fac numai datoria, domnule profesor, îi răspunsei cu modestie.

— Ei lasă, lasă. Acum, la vîrsta mea, cred că-mi pot da seama ce e datorie și ce-i entuziasm și conștiinciozitate.

E drept că-mi plăcea să muncesc în această clinică utilată modern, dar tot atît de drept e că o parte din dragostea față de bolnavi mi-o inspirase el, profesorul Mareș, din munca lui de o viață întreagă. L-am privit pe bătrînul la care ochii, miinile și fruntea rămăseseră tinere și am fost cuprins de admirație. Am gîndit pentru o clipă că poate așa arată și pianistul pe care-l ascultasem aseară.

De la un pat la celălalt, dintr-un salon în altul, aici un sfat, dincolo o retușare și am trecut în revistă toată secția.

— Ce cazuri avem pentru azi, Gheorghiade ?

— O zi săracă, domnule profesor.

— Cum poți să spui asta ? După cîte știu, azi ești de gardă, și ziua nu este încă terminată.

— Aveți dreptate, dar eu sper că voi fi lăsat în pace. Știți că am de terminat lucrarea în legătură cu preparatul 0437.

— Așa este. Spune-mi în ce stadiu te afli ?

Știam că profesorului îi plăcea să se prefacă a nu cunoaște despre ce e vorba pentru a-ți lăsa independența activității și a gîndirii. De altfel, el era întotdeauna pus la punct și la curent cu lucrările noastre. Îl iubeam mult și i-am făcut jocul, prefăcîndu-mă că-i dau lămuririle pe care mi le cerea, ca și cînd era vorba de noutăți pentru dînsul.

— Experiențele pe animale făcute pînă acum au reușit, dar socotesc că mai sînt necesare probe.

— Domnule profesor, se amestecă și Meteche în discuție, Ion este astăzi hotărît să fie modest.

— De ce crezi asta, doctore ? îl întrebă zîmbind profesorul.

— Pentru că vă ascunde rezultatele recerebrării maimuței.

— Explică, te rog !

— Să vă explice Ion.

— Cum te poți apăra de aceste acuzații ? mă întreabă.

— Acuzațiile sînt adevărate. Mă recunosc vinovat !

— Sînt gata să te ascult.

— Pe scurt, am decerebrat o maimuță, după care cele două suprafețe de secțiuni le-am lipit cu produsul 0437.

— Și ?

— Și maimuța trăiește, tinde spre vindecare.

— Dacă într-adevăr vei reuși, preparatul tău va fi alături de primul anestezic sau de primul antibiotic. Numai grăbește-te, să nu ți-o ia alții înainte, deoarece, după cîte știu, nu ești singurul care experimentezi în acest domeniu.

— Voi termina lucrarea încă luna aceasta.

— Bine, dragul meu.

Ajuns în fața blocului operator, ne-am pregătit și am început să lucrăm.

II.

Am terminat de revizuit și ultimii bolnavi. Sfîrșitul contravizitei marca sfîrșitul obligațiilor mele oficiale și programate. De aici încolo începe așteptarea. Doream atît de mult să fie liniște. Lucrarea mea îmi dădea destul de multe gînduri și îmi crea chiar o stare nervoasă. Abia ajuns în cabinet, mi-am șters fruntea și am răsuflat ușurat. Am privit în jur mulțumit că toate lucrurile sînt la locul lor. Mi-am aprins o țigară și am tras un fum adînc, uitîndu-mă pe fereastra care dădea în părculețul din fața spitalului: o mulțime colorată se mișca fiecare în sens invers. Copiii erau ocupați de veșnicul viciu al tuturor vîrstelor; băteau mingea. Am privit la ceas. Era ora cinci și jumătate. Am sunat. Sora a venit repede.

— Te rog, soră, fii drăguță și fă-mi o cafea mare și cît mai tare.

— Imediat, domnule doctor.

Pînă la sosirea cafelei m-am așezat pe pat și am deschis televizorul. Un timp am ascultat absent muzica unei orchestre. Deodată emisiunea s-a întrerupt.

— Dragi ascultători, anunță crainicul, peste cîteva minute vom transmite de la rachetodromul principal festivitatea sosirii navei ce-l aduce pe pianistul Cornel Popescu.

Da, pianistul! Îl și uitasem. Ce bine! Cel puțin îl voi vedea la televizor. Muzica se întrerupse din nou.

— Dragi ascultători, dăm legătura cu rachetodromul principal... În curînd va ateriza astronava „București". Cosmodromul este plin de o mulțime de oameni, de zîmbete și de flori.

— V-am adus cafeaua, domnule doctor.

— Mulțumesc, pune-o pe masă și ești liberă.

— Dragi prieteni, spuse în continuare vocea crainicului, în acest moment se apropie... La orizont apare un punct care crește tot mai mult. Este, desigur, cosmonava. Lumea se agită, cosmonava e mai aproape, tot mai aproape... Se întîmplă totuși ceva curios, nava face o mișcare de rotație, încearcă să se redreseze, apoi... Glasul crainicului s-a întrerupt, dar după cîteva clipe s-a auzit din nou: Dragi ascultători, în cursul aterizării s-au produs unele defecțiuni. Vom reveni cu amănunte.

Și din nou muzica mi-a umplut încăperea. Coincidență sau nu, dar se cînta „Imperialul". Deodată telefonul începu să sune. Am ridicat receptorul grăbit și cuprins de o teamă nelămurită.

— Clinica de urgență?

— Da, la telefon doctor Gheorghiade, medic de gardă. Cu ce vă pot fi de folos?

— La telefon inginer Vasiliu din Comisia internațională a securității zborurilor cosmice. La aterizarea unei cosmonave a avut loc un accident. Vă transmit ordinul să fiți pregătiți cu toate cadrele.

Veţi primi cîteva cazuri grave care vor necesita imediata dv. intervenţie. Îndată voi veni şi eu. Vă rog porniţi la acţiune.

— Da, bîiguii, am înţeles.

Am aşezat receptorul şi am privit aiurit spre telefon. Cosmonava, pianistul, accident, nu mai înţelegeam nimic. Am declanşat semnalul de alarmă, am transmis către toate serviciile:

— Fiţi gata, avem cazuri urgente, totul să fie pregătit pentru intervenţii.

Mi-am îndreptat grăbit paşii spre blocul operator pentru a mă pregăti, dar, ajuns acolo, mi-am amintit că ar fi trebuit să-l chem şi pe profesorul Mareş. M-am întors în cabinet şi am vrut să telefonez cînd uşa s-a deschis şi în pragul ei a apărut însuşi profesorul.

— Domnule profesor, voiam să...

— Ştiu, doctore. Voiai să mă chemi. Acum vino, căci n-avem timp de pierdut.

Am plecat. Pe colţul mesei rămăsese o ceaşcă de cafea, pe care n-o mai dorea nimeni.

III.

În curtea interioară a aterizat un elicopter. Din aparat se desprinseră imediat umbrele albe ale brancardierilor care îi transportau în linişte şi cadenţat pe răniţi. Îl priveam pe doctorul Mareş. Nimic pe faţa lui nu arăta nelinişte sau nervozitate, doar mîinile i se frîngeau neputincioase, în aşteptarea necunoscutului. Iata-i în faţa noastră pe cei opt componenţi ai echipajului cosmonavei. Imediat profesorul începu să-i examineze rapid.

— Merge la etajul I — fractură dublă de tibie... Malache, fixează ghipsul şi revino!

— Înţeles, domnule profesor.

— Merge în sala I de operaţie. Pregătiţi pentru intervenţie, determinaţi grupa sanguină şi administraţi sînge integral, pregătiţi plasmă şi aparatul de acţionare cord-pulmon... Transportaţi la salon în rezerva 14. Rămîne în continuă observaţie. Vasilescu rămîne cu el... transmite prin telefon la sala de operaţie starea bolnavului...

Şi astfel, rînd pe rînd, în decurs de cîteva minute, bolnavii sînt dirijaţi spre locurile unde trebuie să primească ajutorul nepreţuit care să le redea sănătatea şi vigoarea. Au mai rămas doar doi. Primul, un bărbat de 30—32 de ani, al cărui corp era plin de sînge, dar a cărui faţă integră contrasta cu faţa celui de-al doilea, care avea numeroase leziuni — probabil fracturi craniene, hemoragii întinse cerebrale.

— Şi cu aceştia doi cum rămîne, domnule profesor? se auzi o voce din uşă. Absorbiţi de munca noastră, n-am observat că între timp pătrunsese în cabinet un bărbat între două vîrste, uriaş şi blond. Am ridicat capul şi am privit. Mirarea care mi se zugrăvea pe faţă l-a făcut probabil să continue:

— Nu vă supăraţi că am pătruns fără aprobare în sanctuarul dv. Sînt inginerul Vasiliu şi am fost însărcinat să mă ocup de aceste cazuri.

— Îmi pare rău, domnule inginer, că trebuie să ne reintîlnim în aceste condiții, dar, pentru că ești aici, ai putea să-mi spui cum te simți cu rinichiul ? a încercat să glumească profesorul.

— Mulțumesc bine, domnule profesor, dar cum se poate că după aproape două decenii mă mai țineți minte ?

— Vîrsta nu ți-a potolit temperamentul. Dar să revenim la problema care te-a adus aici. Avem în față cele mai grele cazuri. Tînărul din dreapta are corpul zdrobit, dar capul i-a rămas aproape fără nici o leziune. Cel din stînga are leziuni foarte grave la craniu în regiunea frontală și parietală, fața însă nu are urme de neșters și corpul e aproape nevătămat. Nu văd șansele de vindecare a acestui creier zdrobit.

— Cel din stînga, spre regretul meu, trebuie să vă spun că este pianistul Cornel Popescu, iar cel din dreapta e pilotul navei, ne lămuri inginerul.

Am privit spre cei doi. Iată-l deci pe marele artist înaintea mea, dar așa cum n-aș fi dorit să-l văd.

— Nu cred, dragă inginere, că-i vom mai putea face ceva pilotului. Cît privește pianistul... Dar, în sfîrșit, să fie ținuți sub observație și să se transmită prin telefon la sală.

Am părăsit cabinetul și am mers să ne pregătim pentru operații. După cîteva clipe, în sală domnea o liniște profundă care era întreruptă doar de comenzi :

— Foarfecă... Pensă... Tampon... Treci pe transfuzie. Dozez oxigenul arterial... Leagă cu dublu nod. Am impresia că nu-ți sînt gîndurile aici.

— Aveți dreptate, mă gîndeam la pianist.

— Cînd operezi n-ai voie să te gîndești la altceva, căci neatenția ta poate costa viața bolnavului... Gata ! Taie ! Acum pansați și transportați la salonul 4... Să fie ținut sub observație.

Terminasem. Ne-am dezbrăcat și ne-am aprins țigările.

— De altfel, nu știu ce vom putea face în cazul Popescu. Doar îți dai seama că leziunile cerebrale ar putea fi mortale chiar dacă restul organismului n-ar fi suferit nimic de pe urma șocului.

În timpul discuției a sosit și inginerul Vasiliu.

— Dragii mei, cred că putem sta acum serios de vorbă. Jos așteaptă rudele celor pe care-i îngrijiți. Ce pot să le spun, ce s-a făcut și ce mai este de făcut ?

— Despre aceasta discutam și noi. Ceea ce pot să spun deocamdată e că, în afară de ultimii doi și de cel ținut sub observație, ceilalți sînt în afară de pericol. Bineînțeles, dacă nu apare vreo complicație neprevăzută. Cît privește pe aceștia din urmă mă voi informa chiar acum și vom vedea ce-i de făcut.

— Vă mulțumesc în numele celor ce așteaptă, domnule profesor.

— Ei bine, să luăm legătura. Alo, centrala ! Dați-mi, vă rog, rezerva 14.

— Aveți legătura.

— Alo, rezerva 14 ?

— Da, la telefon doctorul Vasilescu.

— Spune, Vasilescule, care este situația la tine ?

— Rănitul a făcut colaps... foarte probabil în urma comoției cerebrale, a fost începută reanimarea, și acum funcțiile vitale tind să se normalizeze. Dacă va interveni ceva, vă voi anunța.

— Sper că ai auzit, inginere! Acum au mai rămas doar cei doi, să mergem la fața locului și să vedem ce putem face.

Am coborît în grabă și am pătruns în salon. Liniștea ce domnea în cameră nu lăsa să se întrevadă lupta pe viață și pe moarte care se dădea acolo.

— Spune, Matache, care este situația?

— Domnule profesor, n-am să vă spun nimic îmbucurător. Cu toate strădaniile noastre, cei doi răniți se apropie de sfîrșit. E trist că nu putem face nimic.

— Spuneți, domnule profesor, interveni inginerul, nu mai avem nici o speranță?

— După cum vezi, tot ce am putut face noi e prea puțin. Nu cred să-i mai putem salva cu mijloacele pe care le avem la îndemînă.

— Eu cred că s-ar mai putea încerca ceva, interveni doctorul Matache.

— Ce anume? întrebarăm toți trei deodată.

— Mă gîndesc că am putea încerca să salvăm pe unul cu sacrificiul celuilalt.

— Dar cum?

— După cîte se vede, la pianist leziunile grave sînt ale creierului, care e distrus, pe cînd la pilot creierul funcționează normal, dar corpul este profund traumatizat.

— Și ce crezi că se poate face?

— M-am gîndit că avem o ocazie unică de a încerca produsul colegului Gheorghiade, adică să-i transplantăm artistului creierul pilotului.

— Da... dar, intervenii eu.

— Nici un dar, mă întrerupse inginerul și se întoarse către profesor: Domnule profesor, vă rog să-mi spuneți dacă există vreo posibilitate de a salva măcar pe unul?

— E adevărat că doctorul Gheorghiade experimentează un asemenea preparat, dar metoda nu este încă definitivată.

— Faza experimentală a fost făcută?

— Da, și experiențele au reușit.

— Atunci ce mai așteptați?

— Nu fi grăbit, dragă Vasiliule. S-ar putea ca încercarea noastră să nu reușească și atunci... Avem nevoie în acest caz de aprobarea familiei.

— O veți avea, voi merge și voi chema la noi soțiile și le veți putea expune situația.

— Ce zici, Gheorghiade? mă întrebă profesorul.

Tăceam, dar aprindeam a nu știu cîta țigară, și broboane de sudoare îmi apăruseră pe frunte. Inginerul Vasiliu plecase. I-am privit pe cei doi răniți și m-am întrebat dacă vom fi în stare să salvăm pe unul cu prețul ultimelor clipe ale celuilalt. Eram convins că și colegii mei gîndeau la același lucru. Totul depindea de reușita preparatului.

IV.

Nu după mult timp, inginerul Vasiliu s-a întors însoțit de două femei aproape la fel de tinere și în aceeași măsură de îndurerate.

— Iată, domnule profesor, aveți în fața dv. pe doamna Lidia Popescu, soția pianistului, și doamna Maria Dragomir, soția pilotului. Vă rog să le faceți cunoscută hotărîrea noastră.

Am înțeles că în acele momente îi venea greu profesorului să vorbească. Nu găsea cuvinte sau nu reușea să le pronunțe. În sfîrșit, s-a decis:

— Doamnelor, vă rog să luați loc și să mă ascultați cu atenție. N-avem voie să vă ascundem adevărul. Soții dv. sînt grav răniți.

Soția pianistului a izbucnit într-un hohot de plîns. Doamna Dragomir îl privea cu ochi mari și triști pe profesor. Obrazul ei frumos și palid era brăzdat de lacrimi.

— Vă rog să mă ascultați în liniște.

— Cum puteți să ne cereți asta? exclamă printre lacrimi doamna Popescu. Sînteți doar om și ne puteți înțelege durerea.

— Să nu credeți, doamnă, că tristețea noastră este mică, dar n-ar ajuta la nimic dacă am plînge alături de dv. Dar să revenim la ceea ce voiam să vă spun. Situația este deci extrem de gravă. La un moment dat, nu mai credeam că am putea salva pe vreunul.

— Și acum? interveni din nou soția pianistului.

— Acum ar exista o soluție, prin care însă doar unul dintre răniți va putea să supraviețuiască... Vă rog să nu mă-ntrerupeți... Corpul pianistului e întreg și nevătămat, dar creierul e distrus, pe cînd la pilot creierul a rămas nevătămat, corpul fiind zdrobit. La propunerea domnului Vasiliu, ne-am gîndit să încercăm să unim cele două părți rămase întregi pentru a face un singur om.

— Și Emil, el este cel care trebuie jertfit?

— Cel care va rămîne viu va trăi prin creierul pilotului. De altfel, este singura soluție cu care mai sînt oarecare șanse, și acestea destul de mici. Dacă însă dv. nu sînteți de acord, vom renunța...

— Eu sînt de acord, ne răspunse doamna Lidia Popescu, care încetase să mai plîngă la gîndul că exista totuși posibilitatea unei salvări.

— Doamnă Dragomir, ce spuneți? se adresă profesorul soției pilotului, în timp ce, apropiindu-se de ea, îi mîngîia părul castaniu și obrazul palid.

— Domnule profesor, sînteți absolut convins că nu mai există altă soluție?

— Din păcate, da.

Lacrimile încetaseră să mai curgă, trăsăturile feței se adînciseră mult; femeia îmbătrînise sub ochii noștri. Ne privi pe toți pe rînd, apoi, plecînd privirea în jos, murmură: „Salvați-l pe pianist, domnule profesor". Se așeză. Cele cîteva minute o costaseră ani din viață.

Am ieșit în tăcere. Crezînd că nu-l văd, profesorul Mareș își șterse o lacrimă ce-i înflorise în colțul ochilor.

— Dragul meu, sigur că nu este cel mai fericit prilej, dar acum tu și preparatul tău va trebui să dați examenul.

— Domnule profesor, cred că este totuși prematur ceea ce facem. Presupunînd că operația va reuși, trebuie să ne gîndim dacă putem să ne luăm responsabilitatea comportamentului post-operatoriu al bolnavului. Acest punct știți că n-a fost studiat.

— Știu și m-am gîndit, dar acum nu mai putem da înapoi... Ai o cantitate suficientă din preparat ?

— Sper că da.

— Atunci să mergem să ne pregătim. Fii tare! Azi dumneata vei conduce operația.

Am intrat din nou în sala de operație.

— Aduceți-i pe cei doi răniți. Pregătiți două mese operatorii. Și acum iți dau in primire conducerea acțiunii. Îți doresc succes.

De multe ori avusesem bisturiul în mînă, dar ceea ce făceam astăzi depășea obișnuitul. Dar... trebuia să reușesc.

— Ne împărțim în două grupe. Domnul profesor și cu Matache prima echipă ; eu și Vasilescu a doua. Cele două echipe vor lucra paralel și simultan... Pregătiți ! Fiți atenți că transplantarea nu trebuie să dureze mai mult de cîteva minute. Nu admit nici un comentariu.

Eram gata pentru luptă. Am privit ceasul. Era ora nouă seara.

— Anestezia gata ! Pregătirea preoperatorie completă. Tensiunea oxigen normal...

— Bisturiu... Scalp... Daltă... Ferăstrău...

. . . .

Doisprezece oameni în jurul a două mese de operații. Cuvintele nu puteau să redea lupta sincronă a celor douăsprezece fantome albe care mînuiau instrumentele și aparatele cu o precizie de secundă. În cîteva minute, în fața noastră stăteau craniile lipsite de calotele lor, dar în care pulsau încă cele două creiere ce trebuiau schimbate.

— Schimbăm calotele. Îmi dați calota întreagă.

Examenul obiectiv imi arăta hemoragii multiple și masive în masa cerebrală.

— Treceți la respirație și circulație artificială... Începem decerebrarea. Atenție ! Decerebrarea se face din anterior spre posterior, ultima secțiune se efectuează pe bulb. Secționarea o facem în unghi de 30 de grade.

Încordare maximă ! Aparatele electronice ne indicau planurile de secțiune. Ne apropiam de ultima parte.

— Secționăm bulbul, ne anunță profesorul.

O ultimă tăietură corespunzînd cu o contractare, apoi urmată de relaxare și peste corpul pilotului s-a instalat paliditatea cadaverică. Acum era lupta cea mare. O clipă am avut în mînă creierul pilotului. Mesele s-au depărtat. Doctorul Mareș și Matache s-au apropiat de masa noastră.

— Ridicați pensele. Facem ligatura trunchiurilor vasculare. Atenție la impulsurile ritmice electrice. Cît e pulsul ?

— 70.

— Tensiunea arterială ?

— 100/60.

— Bine, continuați supravegherea.

Suturile vasculo-vasculare erau deja efectuate.

— Atenție! suturăm nervii cranieni. O facem cu fir biologic, iar deasupra vom atașa un manșon din produsul 0437 A. Bine. Acum lipim secțiunea cu produsul B. Perfect. Nu. Nu face economie, Matache! Tot ce este în plus se resoarbe.

— Și acum refaceți arahnoida. Continuăm refacerea anatomică a straturilor.

Suturarea propriu-zisă se făcuse. M-am depărtat de cîmpul operator și m-am îndreptat către cei ce supravegheau impulsurile.

— Scădeți ușor intensitatea impulsurilor electrice, să verificăm dacă noii centri și-au luat în sarcina lor conducerea impulsurilor. Atenție, începeți!

Am verificat mereu acele cadranelor, care ne indicau tensiunea pulsului și oxigenarea.

— Am terminat sutura straturilor! Repunem calota!

— Nu încă. Vă rog să așteptați un moment. Controlați temperatura scoarței cerebrale și verificați dacă arterele cerebrale pulsează.

— Temperatura normală, toate arterele vizibile pulsează.

— Repuneți calota! Am privit din nou indicatoarele. Deși impulsurile electrice încetaseră, cadranele arătau că viața pulsa în mod normal. Noul creier își luase în primire meseria de conducător. Operația reușise! Am terminat repunerea calotei și sutura pielii craniului ce primise un alt creier.

— Pansați și scoateți cîmpurile.

— Rănitul să fie transportat în rezervă. Îi veți administra incontinuu ser glucozat cu antibiotice și tonice cardiace. Să fie ținut sub cea mai strictă observație.

Am mai privit o dată chipul crispat, dar normal colorat al pianistului. Ușor, încet, unul cîte unul, am părăsit sala de operații. M-am uitat la ceas. Era 9,27. Doar 27 de minute, și eu aveam impresia că trecuse un veac. Ne-am dezbrăcat și ne-am aprins țigările.

— Ești obosit, băiete? Du-te și te odihnește, mi-a spus profesorul Mareș, și nu uita că azi a fost cea mai însemnată zi din viața ta.

Da. Eram obosit. Și fizic, și psihic. Simțeam necesitatea să fiu singur, să-mi pun ordine în gîndurile și amintirile acestei zile...

Nu-mi amintesc cum ne-am despărțit și în ce fel am ajuns în pat. Nu știu să fi visat ceva. Cînd m-am trezit, soarele se ridicase de cîteva palme bune pe cer. M-am sculat, m-am dat jos din pat și am deschis fereastra. Un aer răcoros și curat a năvălit în odaie. Am răsuflat adînc... Deci îl operasem pe artist. Probabil se simțea bine sau nu intervenise nimic grav, de vreme ce nu fusesem chemat. M-am spălat, m-am îmbrăcat și am coborît. Am intrat direct în salonul rănitului. Pe culoare le-am întîlnit pe cele două soții și pe inginerul Vasiliu. Pe fața lor se vedea oboseala. În salon, profesorul discuta cu Matache în șoaptă. Ne-am salutat și m-am apropiat de patul operatului, ca să controlez indicatoarele. Nimic nu arăta perturbări funcționale. L-am privit pe profesor; avea o cută pe frunte, semnul unei vădite îngrijorări.

— Cum merge, domnule profesor?

— Te-ai sculat, măi băiete!? rosti profesorul, ca și cînd n-ar fi auzit ce-i spusesem. Dar știu că-i trăseși un somn zdravăn. Ai venit să-ți vezi „cazul"?

— Eu nu îngrijesc cazuri, ci bolnavi.

— Da, da, bine. Ai venit să-ți vezi bolnavul... Se simte îndeajuns de bine, față de evenimentele prin care a trecut...

— Cînd credeți că-și va reveni, domnule profesor?

— Cred că în cîteva zile își va relua toate funcțiunile. Desigur că nu trebuie să fie socotit vindecat sau în afara oricărei primejdii..., dar ne vom putea da seama în ce măsură operația noastră a reușit.

Am părăsit salonul. Începea o zi obișnuită.

. . . .

Au trecut patru zile. Au fost zile și nopți în care am vegheat pe rînd la patul bolnavului. Starea lui se ameliorase simțitor. Toată medicația fusese suprimată rînd pe rînd. Rămăseseră doar cortul, în care îi cream aer condiționat, și aparatajul, care îi măsura constantele biologice. De patru zile dormea un somn profund, foarte necesar de altfel refacerii sale. Acest somn ne obligase să-l hrănim artificial, prin sondă și prin perfuzie. Reflexele erau prezente și normale. În ce ne privește, uitam de multe ori că trebuie să mîncăm, să dormim, să ne bărbierim. Toți așteptam cu nerăbdare primele semne care să arate revenirea conștiinței. După ce am controlat temperatura, tensiunea și toate celelalte constante, am început, ca de obicei, să aștept. Era ora 8,30 dimineața. Deci aveam înaintea mea patru ore de veghere. M-am așezat comod în fotoliu... Nu știu cît timp am stat privind aparatele indicatoare sau bolnavul, ori cu gîndul dus aiurea. Din cînd în cînd, ușa se întredeschidea și eram întrebat:

— Nimic nou?

— Nimic.

Deși eram înțeleși ca fiecare eveniment să-l anunțăm telefonic, nimeni n-avea răbdare să aștepte liniștit și, de cum avea o clipă de răgaz, venea să vadă care-i situația. Eu însumi făceam la fel. Merită de consemnat faptul că în tot acest timp nici unul dintre noi nu întrebuința nume; pentru toți bolnavul era „El". Ar fi fost și foarte greu să-i stabilim identitatea.

Continuam să-l privesc, cînd am avut impresia că s-a produs o mișcare pe care am pus-o pe socoteala nervilor mei încordați. Totuși era o realitate. Oftase. L-am privit. Pleoapele îi tremurau, ochii au părut să facă efortul de a se deschide. Printre pleoapele abia mijite i s-au prelins două lacrimi mari. I-am anunțat imediat pe ceilalți, apoi am continuat să-mi privesc pacientul. O nouă încercare de a deschide ochii. Mi-am dat seama că nici n-ar fi reușit, cu lumina puternică ce pătrundea în salon. Putea să-i fie chiar dăunătoare. M-am ridicat și am lăsat jaluzelele. Între timp au sosit și ceilalți. Îl priveam cu toții, înmărmuriți de atenție și încordare.

De astă dată a izbutit: și-a întredeschis ochii și a încercat să privească în jur. Ușoara mișcare l-a făcut să scoată un geamăt. Era primul sunet omenesc pe care îl auzeam de la el. A închis și a deschis ochii de mai multe ori. Buzele i-au tremurat. Ne-am

apropiat cu toții și pentru siguranță am deschis la maximum amplificatorul de sunet, așezat înăuntrul cortului. Auzeam acum, lămurit, respirația lui ușor neregulată. O nouă palpitare a buzelor și, în liniștea din cameră, am auzit primele frînturi de cuvinte :

— Un...de sînt. Ce s-a-n...tîm...plat ?

Vorbea, privea, deci trăia. Simțeam că ne gîtuie emoția : eram în fața unui om care, fiind în pragul morții, luptase cu ea și o învinsese, iar acum dădea mîna cu viața, cu primăvara de afară.

— Na...va. Man...șa s-a blocat man...șa.

Un suspin adînc și apoi un plîns în hohote. Lacrimile se strecurau, fără să-și ceară voie, prin perdeaua pleoapelor. După un timp s-a liniștit. Am controlat. Adormise din nou. Efortul îl obosise. Din nou începea așteptarea. Tiptil, cei prezenți s-au strecurat afară. Au plecat și iar am rămas singur cu el. Timpul a reînceput să se scurgă încet. Gîndurile m-au purtat spre ziua de mîine. Cum se va comporta el mai departe ? Cum va reuși să se reacomodeze la viața noastră cotidiană ? Întrebări care, desigur, trebuiau să-și găsească răspunsul în zilele următoare.

La orele 12 au reapărut profesorul și Matache. Era ora cînd obișnuiam să-l alimentăm pe bolnav.

— Dragă Gheorghiade, nu este timpul să-i scoatem cortul ? Cred că asta îl va ajuta să se acomodeze.

— Aveți dreptate, domnule profesor.

În cîteva minute cortul a fost demontat și deplasat în afara salonului. Nimic nu ne mai despărțea de *el*.

— Nu socotiți că ar fi bine să încercăm să-l alimentăm cu lingurița ?

— Să încercăm, a fost de acord profesorul.

S-au dat indicațiile necesare. Sora-îngrijitoare a sosit și s-a pregătit să-l hrănească. I-a ridicat capul pentru ca astfel să poată înghiți mai ușor. Omul a deschis ochii și ne-a privit.

— Rămîi liniștit și încearcă să mănînci tot ce ți se dă. Cînd te vei reface, vom sta de vorbă.

Era prima dată cînd îl alimentam așa. Dar acum părea treaz și puteam încerca. De altfel, presupunerile noastre s-au dovedit a fi exacte. Masa a decurs normal și putem susține că a avut chiar o poftă de mîncare mulțumitoare. De acum, calea spre o alimentare normală era deschisă, desigur cu prețul unor mari eforturi din partea lui, deoarece imediat după terminarea mesei a adormit din nou. Era timpul să plec. Mă despărțeam cu greu de salon, pentru că aici lăsasem și eu ceva, dar viața își cerea drepturile Îmi era foame și simțeam nevoia să mă odihnesc.

V.

De la cele povestite a trecut timp. Multe dintre întîmplările din acele zile mi-au rămas totuși vii în minte.

Azi sînt de gardă. În aceeași cameră, alte gînduri. Am în față carnetul de însemnări pe care pilotul le scrisese cu mîna pianistului ; la plecarea lui îmi lăsase carnetul mie. Citindu-i însemnările, comportarea lui ciudată din zilele de după operație pînă la

plecare îmi apărea într-o altă lumină. Încercam să simt ceea ce simțise el în acele zile. În cele ce urmează voi transcrie cîteva părți din jurnalul său.

. . . .

29 mai. Ce s-a întîmplat cu mine? Mă frămînt și nu pot pricepe. Sînt desigur într-un spital și mi se acordă o atenție deosebită. De zece zile îmi dau seama că exist. De-abia astăzi mi s-a permis să stau în poziția șezînd. În tot acest timp n-am văzut decît oameni în halate albe. Zadarnic am încercat să stau de vorbă cu ei. De fiecare dată mi se răspunde să am răbdare.

30 mai. Azi a venit bărbierul. Probabil că am o barbă cît toate zilele. Mi s-au scos bandajele. Am rămas doar cu unul în jurul capului. Probabil că la cap sînt lovit. Pe urmă au adus niște aparate ciudate cu care au început să-mi miște mîinile și picioarele. După scurt timp obosisem, deși nu făcusem nici un efort. Am impresia că am febră musculară.

31 mai. Azi mă simt foarte bine. Încerc să mă ridic, dar am impresia că trupul îmi e greu ca plumbul. Probabil că trebuie să mai aștept. Suport cu eroism exercițiile lor cu aparatele.

1 iunie. Azi nu m-a mai obosit gimnastica pe care o fac la acele biciclete suspendate. Au plecat. Voi încerca din nou să mă ridic. Să începem cu mîinile. Le ridic, le privesc și nu mi le recunosc. Ce înseamnă atîtea zile de pat! Acum picioarele. Le mișc mai întîi cu teamă, dar cu îndrăzneală: ele mă ascultă. Le așez pe marginea patului și, sprijinit în mîini, caut să mă ridic. O durere grozavă de cap mă oprește și mă forțează să mă prăbușesc în pat. Am leșinat probabil, pentru că atunci cînd mi-am revenit eram din nou așezat, iar lîngă mine stătea de pază o soră. Era tînără și drăguță. I-am zîmbit. Am închis ochii și am adormit.

2 iunie. Încă o zi. Sînt în continuare păzit. După terminarea vizitei, a tratamentului, a gimnasticii, rămînem singuri. Citește sau mai degrabă se preface că citește, pentru că observ cum mă privește pe deasupra cărții. Am ridicat o mînă. A lăsat repede cartea și a venit lîngă mine. Mă privește.

— Soră dragă, aș vrea să mă ridic, să mă mișc.

— Vă rog să rămîneți liniștit. Încă n-aveți voie să vă ridicați.

— Doresc să vorbesc cu un medic. Vreau să primesc explicații.

— Voi comunica dorința dv., dar acum vă rog să fiți cuminte.

A trebuit să mă supun. De altfel, și în alte dăți încercarea mea se terminase cu un eșec.

3 iunie. Sînt hotărît să cer explicații. Abia aștept vizita.

— Bună dimineața!

— Bună dimineața, domnule doctor. Aveam în fața mea pe medicul care mă îngrijea. Era un bărbat înalt, slab și cu o față feminină. Ochii săi nu erau nici verzi, nici căprui. La tîmplă îi apăruseră cîteva fire cărunte. Mișcările lui vioaie nu-i divulgau vîrsta.

— Cum vă simțiți? m-a întrebat.

— Mulțumesc bine, dar aș dori cîteva explicații.

— Îmi închipui. Sper că le veți primi azi.

Între timp a sosit un al doilea medic. Ceva mai în vîrstă, căruia primul i-a transmis, probabil, dorința mea, căci m-a privit

și apoi s-a apropiat de pat. Eram emoționat. Simțeam o frică față de această explicație care întîrzia să sosească.

— Sînt doctorul Mareș, îmi vorbi el, iar dînsul este doctorul Gheorghiade. Nava cu care vă întorceați a avut la aterizare o defecțiune, în urma căreia, fiind destul de grav rănit, a trebuit să suportați o operație.

— Vreau să mă ridic, vreau să mă privesc cum arăt.

— Dați-i, vă rog, o oglindă. Privește!

M-am uitat în oglindă: o figură necunoscută, trasă la față mă privea cu ochi mirați.

— Dar nu mă recunosc?! Acesta nu-i chipul meu! Mi-am pipăit fața cu miinile, m-am pișcat. Credeam că visez, dar nu, chipul care mă privea din oglindă era al meu, dar eu nu-l recunoșteam. Nu sînt eu! am exclamat înspăimîntat.

— Ba da, dumneata ești!

Cred că am scos un țipăt sau poate un urlet. Cred că am leșinat.

Și eu îmi amintesc scena. Întîrziasem preconceput să-i dăm vreo explicație, dar ea era necesară. După ce s-a privit în oglindă, ne-a înspăimîntat cu urletul pe care l-a scos, apoi a leșinat.

— Să-l lăsăm să se liniștească, a spus profesorul.

Am socotit că n-ar fi trebuit să-i îngăduie să se privească, dar am tăcut. Era pentru prima oară cînd observam o lipsă de tact la profesor.

— Te miră desigur că am procedat așa, îmi spuse profesorul, care parcă îmi ghicise gîndurile.

— Mărturisesc că da.

— Cred că după această primă informație va suporta mai ușor celelalte lămuriri.

Deși într-un fel avea dreptate, am socotit că metoda lui nu fusese cea mai bună.

VI.

Citesc mai departe însemnările făcute de bolnav.

. . . .

4 iunie. Încă nu mă dumiresc ce a vrut să-mi arate doctorul acela bătrîn. De ce nu mă recunoșteam?! Simțeam că-mi pierd mințile.

— Ei, cum te simți? Crezi că acum ești în stare să stăm de vorbă? mă întrebă.

— Desigur, chiar vă rog. Nu mă lăsați în această stare.

(SFÎRȘITUL ÎN NUMĂRUL VIITOR)

DUMITRU LESOVICI

TULCEA

Născut la 7 iunie 1942, a făcut școala primară și liceul în Tulcea. În 1960 intră la școala tehnică de radio din Timișoara. Pasiune pentru tehnică, radioamatorism, muzică, literatură. La absolvirea școlii (1962) — armata, apoi, după 1964, diferite funcții de tehnician radio (în radioficare, la un releu de televiziune, la instalații pe un șantier). In sfîrșit, după ce s-a stabilit ca tehnician la aeroportul Tulcea, s-a căsătorit.

GREFA

In fiecare săptămînă mă duc s-o văd. Spitalul e departe, în munți, și nu pot merge mai des din cauza serviciului. Dar și așa, cînd se apropie duminica, un sentiment ciudat începe să mă chinuiască... Cum să mă port cu ea? Țineam mult la Lia, și ea mă iubea. A avut un accident de automobil, cu atît mai stupid cu cît acum se circulă mai mult cu elicopterele.

M-am născut cu o fire tare, dar lovitura a venit așa, deodată, și m-a lăsat cu capul gol de gînduri, amorțit. Lia a fost operată într-un spital, dar n-am putut afla amănunte. In vremea noastră se fac operații foarte grele și uneori cam ciudate. Cînd, în sfîrșit, după vreo două săptămîni de amînări, mi s-a permis s-o văd, am aflat. Medicul care făcuse intervenția mi-a vorbit foarte simplu, explicîndu-mi că, dată fiind starea bolnavei, a hotărît să recurgă la o grefă, lucru obișnuit. Numai că grefa, care pentru el era o operație, pentru mine a însemnat a doua lovitură, mai grea decît prima. Lia nu mai era... Lia! Craniul îi fusese zdrobit în accident și, fiind cu neputință să se îndrepte ceva, a fost înlocuit cu capul altei femei, care suferise mutilări groaznice într-un accident de laborator. Auzi, înlocuit! Pe trupul frumos al Liei fusese așezat pur și simplu un alt cap, și asta fără să fiu întrebat, fără să se țină cont de urmări! Știam că dacă aș fi fost întrebat, n-aș fi găsit nici eu altă soluție; au mai existat astfel de cazuri, dar niciodată nu m-am gîndit că o asemenea dramă mi se putea întîmpla mie.

Am refuzat să mai fac vizita. Şi n-am mai venit la spital. Eram prea trist de pierderea Liei. Au trecut multe luni în care căutam să-mi topesc durerea muncind pînă la epuizare. Lia era o îmbinare fericită între un fizic frumos şi un suflet nobil, blînd. Cîte gînduri, amintiri nu înconjură chipul fiinţei iubite cînd ai pierdut-o pentru totdeauna? Orice făceam, amintirea ei era mereu prezentă, vie. Îmi era ciudă să ştiu că o parte din ea — trupul ei frumos ca de statuie de marmură albă — trăieşte totuşi, că altcineva este acum Lia! Ce ciudat; e uman, e cît se poate de logic să salvezi două vieţi ca să creezi una singură. Oare cum s-ar simţi medicul acela în locul meu?

★

Acum două luni am primit o scrisoare...

Un fior mi-a trecut prin inimă cînd am văzut scrisul — era foarte asemănător cu... Dar scria cealaltă cu mîna Liei. După ce am citit acele rînduri mi-a fost ruşine de mine. Voise de mult să-mi scrie, dar se jena. Îşi dădea seama că pentru mine era o fiinţă străină, dar ea nu se simţea vinovată cu nimic de această schimbare. Îmi cerea iertare şi mărturisea că a fost foarte tulburată cînd, venindu-şi în fire după operaţie, şi-a dat seama că are un inel pe deget, deşi nu era căsătorită. Se simţea parcă străină de propriul ei corp. Ceva nu se adaptase tocmai bine din punct de vedere funcţional; de aceea fusese trimisă într-un sanatoriu în munţi, ca să poată fi supravegheată. Mărturisea că are uneori senzaţii cu care nu e obişnuită, că păşeşte altfel, că scrie altfel decît înainte. Mai mult, a descoperit că ştie să înoate, deşi nu ştiuse înainte, iar mişcările se fac parcă de la sine. Tot ce aflam era despre Lia! Probabil că organismul în ansamblu nu e guvernat numai de scoarţa cerebrală, ci de întregul sistem nervos. Astfel că între Lia şi cealaltă s-a format un fel de compromis, un amestec în care nu se poate spune precis ce aparţine fiecăreia, căci e un singur organism!

Aceste gînduri mă tulburau; pînă acum crezusem că Lia e moartă, pierdută; şi deodată descopeream că trăieşte, se mişcă la fel ca înainte! Voiam să cred că ea însăşi scrisese paginile, că nu i le dictase altcineva. Doar era mîna ei aceea care ţinuse tocul, care îndoise hîrtia! Iar aceea care era acum Lia mă ruga s-o iert că-mi răscoleşte durerea; dar ar fi vrut să ştie mai multe despre „ea".

De ce mi-e dat să trăiesc această situaţie nefirească, absurdă? Poate cel mai ciudat lucru născocit de imaginaţie este ideea reîncarnării. Mintea şi sufletul se opun, nu pot înţelege, nu pot accepta. Era oare mai bine să moară Lia cu adevărat? Dar cealaltă? Este tot un om; poate şi ea este pentru cineva ceea ce a fost Lia pentru mine. Cum aş putea hotărî moartea ei?

Căci medicii fac aceste grefe numai dacă sînt potriviri mari între părţi... Cum pot judeca o fiinţă care a fost la un pas de sfîrşit, eu care ştiu ce înseamnă acest sfîrşit? Am fost cel puţin crud că nu m-am dus s-o văd niciodată, că nu m-am interesat cum trăieşte. Stă de atîta vreme în sanatoriu, pentru că operaţia n-a reuşit perfect... Odinioară avusese, desigur, o ocupaţie, pasiuni, idea-

luri, pe care le-a întrerupt acum. Poate că acum trebuie să-şi modifice atitudinile, gesturile — lucruri mărunte, cu care sîntem obişnuiţi şi nici nu ne dăm seama —, să sufere în locul Liei de vreo boală care nu e de fapt a ei!...

M-am dus s-o văd.

O soră mi-a arătat aleea care ducea printre brazi spre bazinul de înot. Acolo erau mulţi oameni — bărbaţi, femei, copii. Nu ştiam dacă e mai bine s-o strig sau să întreb pe cineva. M-am aşezat pe o bancă aproape de apă. Am stat aşa mult timp, căutînd-o cu privirea. Nu puteam să-mi închipui cum arată. Din întîmplare m-am uitat şi sus la trambulina de sărituri. Am rămas încremenit. La marginea trambulinei am văzut, cu spatele spre apă, frumosul corp, atît de cunoscut mie, al Liei! Am alergat lîngă mal, privind fără să-mi vină a crede... Acelaşi păr blond auriu îi acoperea umerii, strălucind în soare de apa care se scurgea pe spate... Întotdeauna Lia făcea baie fără cască. Dar ea de unde ştie asta? Nu putea să afle de la nimeni! În clipa următoare a sărit în apă. Am strigat-o îndată ce a ieşit la suprafaţă. Şi-a dat seama cine sînt şi a ieşit repede la mal...

★

Sînt uluit. Nu seamănă la ochi de loc cu Lia, dar este frumoasă totuşi; cînd stă puţin mai departe de mine şi nu-i văd chipul, mă tulbur... E Lia, pe care n-am văzut-o de atîta timp, de care mi-e aşa dor... Aş vrea să-i mîngîi umerii frumoşi, braţele, aş vrea să mergem alături ţinînd mîna moale şi mică în palma mea... Dar nu e ea! Se întoarce spre mine şi parcă o bucată de gheaţă îmi atinge pieptul... e altcineva!

Sînt de două zile la sanatoriu şi tot nu pot să fac o legătură, o trecere; eu văd mereu două fiinţe acolo unde de fapt e doar una, care respiră, se mişcă, aleargă, înoată ca Lia, dar care surîde, gîndeşte, vorbeşte altfel.

E ciudat că ea se poartă totuşi atît de natural, de parcă aşa a fost întotdeauna. Mă simt bine lîngă ea, mai ales cînd o văd mişcîndu-se; cînd vorbeşte însă mă simt imediat străin.

Este inteligentă. Descopăr mereu asemănări şi deosebiri. Cred că nepotrivirea se datoreşte temperamentului. Lia era vioaie, dinamică, neastîmpărată, plină de surprize. Diana probabil era mai calmă, mai înceată, mai hotărîtă. Îmi dau seama de asta după cum discută, priveşte, ascultă muzică. M-a întrebat multe, ferindu-se să-mi provoace amintiri dureroase. Glumea spunînd că, de fiecare dată cînd vrea să-şi aranjeze părul, i-e teamă de ce-o să iasă, căci mîinile au uneori mişcări prea iuţi.

★

Am plecat mai încurcat decît venisem... Înainte eram trist gîndind la Lia, ştiind-o dispărută. Acum... nu ştiam la ce să mă gîndesc, căci fiinţa asta nu era nici Lia, nici Diana! Mă simţeam vinovat faţă de Lia, pe care o iubeam. Mă simt vinovat faţă de Diana că nu sînt de acord cu această schimbare, ca şi cum eu aş avea dreptul să hotărăsc viaţa cuiva. E un fapt împlinit, nu se

mai poate schimba nimic! Mă chinuiesc astfel toată săptămîna, între visuri și remușcări. Duminica dispar orice gînduri, căci Diana se poartă atît de firesc, atît de simplu... O privire și-mi dau seama că o iubesc, că o doresc, dar nu pe ea, ci pe cealaltă. In fața mea e Lia sau Diana? Dacă aș vrea s-o îmbrățișez, brațele ei mi-ar răspunde sau ale celeilalte?

★

Au trecut multe săptămîni de atunci, am petrecut multe duminici cu ea. Nu vine aproape nimeni s-o vadă; părinții i-au murit cu cîțiva ani in urmă într-o expediție subterană.

Mă așteaptă la poartă de fiecare dată; de fiecare dată constat că ceva se tulbură, ceva nu mai e definit. Poate că ea devine un amestec tot mai fin între cele două sau eu încep să le amestec? Cînd îi țin mîna mică sînt fericit și nu-mi dau seama că e mîna Dianei. Oare o jignesc pe vreuna dorind-o pe cealaltă? Sau dacă aș avea sentimente pentru Diana, nu i-ar părea rău că are un corp străin? Nu, este prea inteligentă ca să-și invidieze propriul corp! Căci e al ei! Of, ce încurcătură! Cine privește nici nu-și dă seama că sîntem trei. Încep să nu-mi dau nici eu seama; cel puțin ea a trecut de complicațiile astea și, după cum afirmă medicii, simbioza este aproape perfectă. Oare mintea mea o să se vindece și ea ca să pot lua o hotărîre cînd va ieși Lia — adică Diana — din sanatoriu? Dar pînă atunci mai e destul timp.

Mîine e duminică, am să-i duc o carte care mi-a plăcut mult. Am și o surpriză pentru ea, cred că o să se bucure. Îi plac atît de mult... adică nu. Dacă e surpriză, așa rămîne!

Mîine mă întîlnesc iar cu ea...

PERNA

Stăteam cu prietenul meu Red pe un mic platou săpat de aer în coasta muntelui. Terminasem partea a doua a escaladei și mai aveam de dat ultimul asalt pînă la vîrf. Era o ascensiune de antrenament pe un perete destul de dificil. Coarda subțire, ca o sîrmă, și celelalte instrumente pentru cățărat zăceau pe jos. Întins pe spate, Red se juca cu un piton adeziv. Îi tot strîngea și desfăcea falca specială cu care se prinde de stîncă. Deodată rîse scurt, amintindu-și de ceva.

— De ce rîzi? l-am întrebat.

— Mă uit la jucăria asta. Acum șase ani cînd s-au inventat pitoanele adezive făceam exerciții pe un perete de bazalt din apropierea cabanei Izvor. De dimineață luam o gustare la cabană și porneam spre peretele meu. Se nimerise ca în perioada aceea să fie puțini excursioniști la cabană și sala de mese era aproape goală. Ce s-o mai lungesc; la masa unde stăteam eu, a patra persoană era o fată blondă, înaltă, pe care n-am prea luat-o în seamă la început. După cîteva zile am început să aflu cîte ceva, căci prieteniile se leagă ușor în vacanță. Fata făcea practică, fiind repartizată la infirmeria cabanei. Se vede însă că nu prea avea de lucru, căci nimeni nu se plîngea nici măcar de o durere de cap. Ne-am împrietenit, și odată mi-a arătat infirmeria. Cîteva paturi obișnuite din burete, tot felul de instalații, niște noptiere ciudate în dreptul fiecărui pat. O cheamă Rodica...

— Și ai luat praf de cretă, precis! Nu cumva e o coincidență între numele ei și al soției tale?

— Ba nu-i nici o coincidență că m-am însurat cu ea! Dar stai că mai este pînă acolo.

Intr-o zi, în timp ce mă cățăram, m-am oprit puțin ca să privesc împrejurimile. Cabana se ivea albă și grațioasă în marginea poienii. Dedesubt curgea pîrîul, sclipind în soare ca solzii unui pește, strecurîndu-se printre sfărîmături de stîncă. Îmi plăcea să respir aerul curat ozonat, care se ridica cu mirosul brazilor deasupra pădurii. În zare munții împăduriți se conturau hăt departe, pînă se pierdeau într-o pînză albăstrie. M-am uitat iar spre cabană. Ceva a strălucit la una dintre ferestrele de sus. Mi-am încordat privirea și, deși era cam departe, am bănuit că Rodica e aceea de la geam. Umbla îmbrăcată întotdeauna cu un halat strălucitor de alb și părul legat la spate. În ziua aceea am continuat urcușul, gîndind aiurea, mai puțin atent la stîncă decît la visurile mele...

Cînd am coborît era ora prînzului. La masă, ca de obicei, discutam despre toate, glumeam. Ceilalți doi erau un inginer și soția lui, sosiți în concediu din Sahara, unde participau la fertilizarea deșertului. Inginerul povestea cum soția uitase într-o zi mîncarea pusă la fiert în focarul oglinzii care înlocuia focul. Cînd și-a adus aminte n-a mai găsit decît o bucată de tinichea topită pe jos... Eu ascultam, însă ceva mă făcea să nu pot fi atent. Să fi fost ochii aceia albaștri, prea albaștri, privirea lor mai arzătoare decît oglinzile inginerului? De unde pînă atunci eram prieteni, discutam de multe fără sfială și chiar ne tachinam, acum parcă o vedeam din nou pentru prima oară. N-avea nimic deosebit în trăsăturile feței. Era o fată obișnuită, cu trăsături fine, inteligente. Nici acum nu știu cum am înțeles că, sub aparența asta simplă, comună, se ascunde ceva deosebit, o ființă la care visasem de mult...

Probabil și ea și-a dat seama că ceva s-a schimbat între noi, și în restul zilei ne-am simțit cam stînjeniți. Seara am vizionat un film în relief cam învechit, din colecția cabanei, apoi m-am chinuit să citesc mai departe un roman. Chipul, ochii ei îmi reveneau mereu. Voiam să înțeleg, s-o cunosc, să aflu ce se află îndărătul apelor albastre umbrite de gene lungi și arcuite. Încercam

să mă sustrag, dar ochii ei ciudați mă posedau, parcă aș fi vrut să mă cufund în ei, să descopăr ce e în partea cealaltă.

A doua zi am fost cam mahmur, totuși am plecat iar spre peretele de bazalt. De data asta mi-am croit drum printre niște tufe de jnepeni pînă la o stîncă ce semăna cu un cap de vultur. N-am apucat să urc nici cîțiva metri și deodată am simțit că pitonul cedează. Am căutat cu piciorul o ieșitură, dar stînca era netedă. M-am agățat cu mîna dreaptă de o crăpătură ; dar n-a rezistat, roca s-a desprins și am căzut.

— De atunci ți-a rămas obiceiul de a cerceta atita materialele înainte de asalt ?

— Lasă că e bine să fii prudent. Pitonul acela îl păstrez ca amintire...

— L-am văzut de multe ori, lipit de un pietroi scos din pereții muntelui, la voi, în camera de oaspeți, dar nu înțelegeam ce rost are.

— Păi am desprins după aceea bucata din stîncă chiar unde s-a întîmplat accidentul.

Căzusem rău de tot în tufișuri ; tot încercam să mă scol, dar durerile mă țintuiau, cînd am văzut cîțiva oameni venind în fugă cu o targă. Printre ei era și Rodica, căci am recunoscut-o după halatul ei alb. Cred că am leșinat pe drum ; m-am trezit într-un pat din infirmerie, sub un cearșaf de zăpadă. În jur nu se vedea nimeni, dar cum am început să mă mișc și să cercetez cu privirea, Rodica a intrat pe ușă.

M-a trecut un fior, apoi un val de căldură m-a inundat. Ea a părut deodată tulburată, dar s-a stăpînit și am stat de vorbă. Intîmplarea ne apropiase deodată mai mult decît speram.

Nu știam cîte zile mai trebuie să stau în pat, dar nici n-o întrebam. Rodica îmi dădea cărți, îmi proiecta filme pe perete și cea mai mare parte din timp era în apropiere. Intr-un colț al infirmeriei avea un paravan, unde obișnuia să lucreze. Nu-mi spunea niciodată ce, dar pe cît înțelegeam eu studia ceva cu niște aparate curioase.

Îi plăcea să asculte tot felul de muzică, mai ales simfonică, și treptat m-am obișnuit și eu. Eram tot mai apropiați, deși evitam discuțiile despre sentimente. Aveam impresia ciudată că Rodica știe totul despre mine. Mă îngrijea fără să mă întrebe niciodată cum mă simt, fără să-mi ia temperatura. Mă gîndeam tot mai mult la ea, deși eram mereu aproape. Era foarte serioasă, cu toate că rîdea de orice lucru amuzant ; citea mult și probabil lucra la ceva interesant, acolo, după paravanul ei.

Odată nu puteam să adorm și de ciudă am luat perna și am trîntit-o în patul vecin. Dar acum nu era bine de loc, căci mă durea ceafa. Am luat perna de burete din alt pat. Peste vreo două minute a apărut Rodica, intrînd speriată pe ușă. S-a fîstîcit și a spus :

— Credeam că ți s-a întîmplat ceva...

— Nu pot să dorm... perna e prea mare. Am luat-o pe asta care e mai subțire.

Ea însă m-a mustrat mai în glumă, mai în serios că „aici nu merge cum îi place fiecăruia" și că să las pernele la locul lor. Așa

că m-am pomenit iar cu perna care nu-mi plăcea sub cap. Avea ceva înăuntru, nu era ca celelalte. Dar nu voiam s-o supăr cu mofturile mele.

În următoarele zile am vorbit mult despre o mulțime de lucruri. Rodica nu mai era o fată oarecare, cu păr blond și ochi albaștri. Aș fi vrut să-i spun că mi-e dragă, că vreau să mă scol din pat, să mergem împreună în excursie, că... Dar de cîte ori îmi făceam curaj și voiam să-i spun, ea începea să discute cu totul altceva sau își aducea aminte de ceva și pleca. Pînă cînd într-o zi m-am hotărît să-i vorbesc de cum va intra pe ușă. Mă gîndeam ce să-i spun și așteptarea mă tulbura. Însă Rodica întîrzia mai mult ca de obicei, deși era deja ora pentru gustare. Nu știam ce să cred, cînd, în sfîrșit, ea a apărut. Era foarte tulburată și evita să mă privească, deși nu-i spusesem nimic. Am rugat-o să se așeze lîngă mine. Eram tot mai emoționat, cînd deodată ea a luat o pernă de pe alt pat și pînă să apuc să înțeleg ceva a înlocuit-o cu a mea; apoi a aruncat perna tocmai în fundul infirmeriei și... m-a îmbrățișat!

Peste cîteva luni soția mea, Rodica, și-a luat cu note maxime examenul de medic, alături de un premiu special al Institutului pentru realizarea ei — un aparat pentru supravegherea bolnavilor.

Despre asta s-a scris în ziare, Rodica a fost invitată la nu știu cîte conferințe, i s-au luat interviuri. Astăzi aparatul e depășit, dar acum șase ani a însemnat o revoluție în medicină. Pur și simplu perna aceea conținea un fel de receptor al undelor bioelectrice ale creierului, pe care apoi le transmitea. Celălalt aparat era o cutiuță mică pe care Rodica o purta mereu în buzunar. În felul acesta medicul știa în permanență în ce stare se află bolnavul, ce simte, și, după simptome, știa ce medicamente să administreze.

Numai că „medicul" și „pacientul" mai aveau și altă legătură, și asta încurca tratamentul. Rodica simțea că sînt emoționat de cîte ori o văd; probabil că n-ar fi vrut să știe chiar așa, totul, dar trebuia să mă îngrijească; și ăsta era cel mai bun prilej de a-și încerca aparatul.

— În orice caz, pitonul merita să-l pui la loc de mare cinste!

— Ei, că și fără el mă descurcam eu! Un amănunt: Rodica mă urmărea de la geamul ei cu un binoclu — de aceea am zărit atunci sclipind ceva; și astfel a văzut cum mă prăbușesc de pe stîncă. Altfel cine știe cît zăceam în tufele alea...

— A, vasăzică aștepta să-i pice un pacient! Norocul tău că pe nimeni nu l-a durut ceva atunci...

— Ia nu mai rîde, că o să te doară pe tine ceva, acum, la repezeală!

— ...Și mai cercetează-ți cîteodată perna! Cine știe ce a mai inventat de atunci!

VLADIMIR COLIN

DIALOGURI LITERAR-GALACTICE

(VII)

ELOGIUL AVENTURII

Convorbirile cu Narmar mi-au descoperit treptat existenţa unei lumi în care nu se rîde şi nu se visează. M-am întrebat de aceea dacă circanii au imaginaţie. Şi consecinţele acestei simple întrebări m-au zguduit, căci pentru mentalitatea noastră pămînteană absenţa imaginaţiei e incompatibilă cu progresul.

Dacă nu şi-ar fi putut închipui un trai mai bun, omul nu s-ar fi străduit să depăşească o anume condiţie, n-ar fi luptat pentru cucerirea stării ameliorate pe care evoluţia mijloacelor de producţie o făcea posibilă. Sclavul şi-a imaginat libertatea, iar pietonul — covorul zburător. Fireşte, aşa cum o înţelegea sclavul, libertatea rămînea un concept grosolan, redus la eliberarea propriei persoane şi a unui număr mai mic sau mai mare de apropiaţi. Au trebuit să treacă multe veacuri pînă să se înţeleagă că, asuprind fie şi un singur om, omul nu poate fi liber. Covorul zburător a fost visul unei vremi lipsite de o adevărată gîndire ştiinţifică. A trecut abia o jumătate de secol de cînd am început a cuceri văzduhul. Dar, dacă imaginaţia e istoriceşte limitată, nu e mai puţin adevărat că uluitoarea facultate de a „vedea" anticipat existenţa unor unelte, împrejurări sau aspiraţii încă necunoscute reprezintă o condiţie hotărîtoare a progresului şi una dintre cele mai nobile însuşiri umane.

Biografia unor asemenea imaginativi — inventatori, exploratori, artişti, savanţi, descoperitori de toate categoriile — a fascinat dintotdeauna omenirea. Nu oricine are însă o imaginaţie destul de puternică pentru a „vedea" ceea ce încă nu există, nu oricine, mai ales, e în stare să mobilizeze fantasticele resurse de inventivitate, curaj şi voinţă necesare pentru a da viaţă unei simple „năluciri". Pe de altă parte, structura noastră psihică e în asemenea măsură înclinată să nu se mulţumească doar cu răspunsurile pe care ni le dau cele cinci simţuri, foamea imaginaţiei e atît de neistovită, atît de adînc sădită în însăşi alcătuirea noastră biologică, încît aventura — goana după „nălucă", procesul căutării şi suita peripeţiilor incluzînd efor-

turile furnizate în vederea obținerii rezultatului propus —, aventura, deci, a devenit un aliment indispensabil pentru existența și buna funcționare a organismului uman. Experiențe recente au demonstrat, se știe, că, împiedicat sistematic să viseze, omul moare în relativ scurtă vreme. S-a putut stabili o legătură între absența viselor și unele forme de alienare. Atrofierea funcțiunii imaginative duce la abrutizare, la ieșirea din rîndurile speciei, la întoarcerea spre animalitate.

Evident, aventura trăită e apanajul unor aleși : Ghilgameș, Hercule, Columb, Gagarin. Cei mai mulți ne mulțumim cu relatarea aventurii acestora și ne satisfacem indirect valențele disponibile însoțindu-i cu mintea și participînd retroactiv la înfrîngerile și biruințele lor. Poate că de la origine, îndată după desacralizare, literatura n-a mijlocit altceva, indiferent de cantitatea și calitatea informațiilor vehiculate. Apariția presei a amplificat procesul și — dacă azi Eroul se numește pentru unii Brigitte Bardot — metamorfoza nu trebuie să ne mire, ea înscriindu-se într-o lungă — și nu întotdeauna rodnică — evoluție. Ulisse a fost un erou-aventurier, Arsène Lupin un aventurier-erou. Omul e un animal care zîmbește...

Diversificarea eroilor — și a calității aventurii — e urmarea firească a diversificării mentalităților într-o lume tot mai complexă. Atunci cînd o anume presă de mare tiraj ține seama de preferințele structurilor elementare și popularizează mai degrabă picioarele lui Eusebio decît creierul lui Wiener nu trebuie să deducem că ilustrele picioare aduc o contribuție mai însemnată la progresul omenirii decît creierul care a conceput cibernetica. Fiecare dintre noi e liber să-și aleagă eroul și fiecare are parte de eroul pe care-l merită. În ce mă privește, continui să cred că imaginația duce, prin aventură, la cunoaștere și, astfel, la progres. Ba mi se pare chiar că asta e calea specific omenească a progresului.

— Sînt gata să te ascult, spune atunci Narmar, și-l întreb pentru a mă verifica :

— Cum îți reprezinți tu Eroul, Narmar ?

— După chipul și asemănarea lui Tempttel. Întreaga Circa îl sărbătorește în clipa de față. Are cele mai lungi picioare, a izbutit să pulverizeze toate recordurile de săritură în înălțime, ba — ceea ce nimeni pînă la el n-a izbutit — în timpul saltului prinde cu gura o pasăre în zbor, jonglează cu 12 sfere de metal și-și desenează cu piciorul drept autoportretul. Acum se străduiește să-și amelioreze performanța, punînd la contribuție și piciorul stîng...

Am zîmbit, amintindu-mi că pe Circa nu se rîde și nu se visează.

— Dar aventura, Narmar, ce părere ai despre aventură ? Despre căutările neobosite, greutățile învinse în vederea atingerii unui scop generos, nobil ?

— Nu cunosc termenul, spune Narmar. Noi nu căutăm. Știm.

— Și atunci imaginația, progresul ?

— Îl dobîndim fără imaginație. Nu există un decalaj, pricepi ? În clipa cînd dorim ceva, acel lucru există. Fără căutare.

— Mă aşteptam, am spus. Îngăduie-mi, aşadar, să-ţi vorbesc despre frumuseţea ipotezei, despre drumul anevoios al căutării...

— Sper că te referi la vreo nouă carte de anticipaţie...

— Chiar la două. Unele dintre formele cele mai respectabile ale aventurii sînt consemnate azi în literatura de anticipaţie. Cu voia ta, să ne oprim prin urmare la

„STATUIA ŞARPELUI"

de G. Anania şi R. Bărbulescu

şi la „LACUL SUSPENDAT"

de Florin Petrescu

— De acord.

— Acţiunea ambelor lucrări se desfăşoară în Dobrogea. Faptul că scriitorii îşi întorc privirile către străvechiul pămînt din care au fost plămădiţi tulburătorul „Gînditor" de la Hamangia şi telurica lui pereche feminină (întruchipări ale misterelor ce alcătuiesc farmecul fîşiei de pămînt dintre Dunăre şi Mare) nu mi se pare întîmplător. Sumedenie de taine îşi aşteaptă aici, răbdător, dezlegarea. Astfel, cineva trebuia să întîrzie lîngă enigmatica statuie a şarpelui „cu bot de oaie, plete şi urechi omeneşti şi coadă de leu" descoperită acum cîţiva ani de către arheologi. Au făcut-o Anania şi Bărbulescu, iar rodul meditaţiei lor e această carte scrisă cu dragoste, la baza căreia se află o ipoteză îndrăzneaţă : „Şarpele nu era decît un om. Un om din altă lume, alta decît a pămîntenilor". Mai mult, „fascinanta şi demna statuie a şarpelui" e înfăţişată drept simbolul menirii fiecărui om, al însăşi raţiunii de a fi a omenirii, cu alte cuvinte drept simbolul cunoaşterii.

— Nu văd aventura...

— Regretabil, Narmar. Valoarea romanului constă tocmai în descrierea drumului parcurs de eroi pentru a dezlega misterul statuii şi al straniului aparat rămas de pe urma unei enigmatice civilizaţii, el constă în aventura cunoaşterii, încheiată în clipa descifrării simbolului reprezentat de statuie. Şi ca pentru a sublinia permanenţa căutării, această caracteristică a omului dintotdeauna, acţiunea romanului se întoarce mai întîi cu veacuri în urmă, în epoca romană, apoi şi mai departe, în vremurile sciţilor, apropiind de noi alţi oameni fascinaţi de taina şarpelui, şi străduindu-se să-i găsească dezlegarea. Dincolo de unele anacronisme, dincolo de sudura unei

imperfectă a planurilor, dibuirile personajelor constituie miezul valoros al lucrării și destule pagini (îndeosebi din capitolele evocînd veacurile demult apuse) sînt scrise cu o remarcabilă îngrijire.

— Așa cum te cunosc, acum urmează un dar...

— Și nu te înșeli. Din păcate, autorii n-au avut încredere în virtuțile literare ale propriului lor scenariu și au socotit necesară „înviorarea" lui printr-o intrigă polițistă, o aventură antrenînd criminali, maeștri în arta deghizării și asasinînd cu ajutorul hipnozei (ceea ce e destul de ingenios), fapt care complică în chip minor acțiunea și estompează tema principală. Desigur, cum totul poate fi justificat, și intervenția acestei aventuri parazitare ar putea fi îndreptățită la rigoare și prezentată drept cealaltă alternativă a cunoașterii, termenul ei negativ, izvorît din egoism și lăcomie. Personal, regret totuși că Anania și Bărbulescu au preferat să scrie un roman „antrenant", atunci cînd se aflau în posesia unor date ce le-ar fi îngăduit să ne dăruiască un roman al căutărilor esențiale, o parabolă.

— S-ar zice că acum ești împotriva aventurii...

— Nu, Narmar. În „Statuia șarpelui" avem de-a face cu aventura majoră, a cărei reliefare e stînjenită de cealaltă aventură, de ordin polițist. Dimpotrivă, aventura polițistă și-ar fi găsit locul în povestirea lui Fl. Petrescu, „Lacul suspendat", care se deschide de altfel printr-un suspens de asemenea factură. Dar autorul pare să-și fi schimbat intențiile pe parcurs. Misterul individului suspect, care le propune eroilor achiziționarea unei pietre ciudate, o cobaltină (ceea ce îi duce la descoperirea „lacului suspendat" și a comorilor lui minerale), se rezolvă în felul cel mai banal cu putință : suspectul e doar un hoț mărunt, care obține cîștiguri sporadice prin vînzarea cobaltinelor găsite în regiunea lacului. Și de astă dată am încercat un simțămînt de regret, deoarece paginile în care ni se povestesc peripețiile eroilor în zona „lacului suspendat" sînt interesante și pline de o adevărată fantezie geologică. Dar, dacă în „Statuia șarpelui" aventura cunoașterii oferea o substanță generoasă și suficientă pentru a ne dispensa de aventura polițistă, lămurirea unor mistere geologice, oricît de fascinante (și ele sînt fascinante în „Lacul scufundat"), nu ajunge pentru realizarea unei lucrări literare (evident, mă refer la un anume nivel, și cred că evoluția literaturii românești de anticipație justifică o exigență sporită). De astă dată, așadar, împletirea enigmelor geologice cu cele polițiste ar fi avut drept rezultat potențarea ambelor categorii de mistere, contribuind la configurarea unei bune povestiri de anticipație de factură „aventuroasă". Într-un cuvînt, în ciuda reușitelor respective, Anania și Bărbulescu și-au subestimat aventura, în vreme ce Fl. Petrescu și-a supraapreciat-o.

— Încep să cred că utilizarea aventurii în literatură e o treabă destul de încurcată...

— Nimic nu e simplu. Cu atît mai puțin meșteșugul literar, ca să nu ne pomenim vorbind despre artă... Lăsînd de-o parte problemele referitoare la temă și construcție, e neplăcut să ne împiedicăm în cele

de stil. Fl. Petrescu are idei interesante (ceea ce reiese și din cele două povestiri care completează sumarul cărții lui), dar felul cum scrie e de o neglijență supărătoare...

— In rezumat, aventura pare a oferi scriitorilor voștri posibilități pentru care v-am putea invidia, cu condiția să-i aprecieze lucid dimensiunea...

— ...și limitele. Iar acum, de vreme ce în cadrul dialogurilor noastre ți-am vorbit pînă astăzi despre o seamă de cărți apărute in ultima vreme sub egida uneia și aceleiași edituri și colecții, îngăduie-mi să-ți semnalez o deficiență pe care editura voastră de pe Circa ar trebui s-o evite. Dintre cărțile pomenite nu știu dacă două sînt tipărite pe același fel de hîrtie. S-ar putea crea astfel impresia că editura improvizează, subestimîndu-și colecția și cititorii. De fapt, e o cale sigură de compromitere a prestigului editurii : dacă valoarea unor cărți nu stă, evident, în calitatea și uniformitatea hîrtiei pe care au fost publicate, prestigiul editurii e în funcție de calitatea operelor pe care le editează, dar și de modul cum le înfățișează publicului.

— De unde se vede că editurile voastre nu sînt scutite de aventuri nefericite ! Cum aventura e necunoscută pe Circa, scriitorii noștri sînt — cel puțin din acest punct de vedere — liniștiți. Să auzim de bine !

N-aș fi crezut că voi ajunge să-l invidiez pe Narmar... Și eu care-i vorbisem despre virtuțile aventurii !

POȘTA CITITORILOR

CONSTANTIN COSMIUC, Timișoara, str. Banul Mărăcine nr. 2 (are in plus numerele 51, 52, 54, 58, 59, 106).

BOGDAN DELCEA, București, str. Spiru Haret nr. 13, raionul 16 Februarie (are in plus numerele 255—262, 273—297).

CORNEL DĂNĂILĂ, Cîmpulung-Moldovenesc, blocurile M.F.A., bl. K, et. I, ap. 24, regiunea Suceava (are in plus numerele 3, 70—72, 111, 116, 119, 123, 124, 128, 131, 132, 135, 144, 220, 221, 225, 233, 234, 238, 250, 260, 270, 281, 292, 293).

BURCIU FLORENTIN, București, str. Caporal Ruică nr. 16, bl. 10, Sc. 4, ap. 61, Balta-Albă, raion Tudor Vladimirescu (are in plus numerele 4, 8, 16—18, 28, 33, 34, 216, 220, 225, 240).

NICOLAE RADOVICI, București, str. Lebedei nr. 6, raionul 30 Decembrie, tel 57 73 76 (are în plus numerele 6, 31, 141, 228, 271).

DE CE AŢI ALES ANTICIPAŢIA?

ISAAC ASIMOV (S.U.A)

Voi încerca cu plăcere să explic de ce am ales science-fictionul ca domeniu de bază al muncii mele literare.

1. Înainte de toate trebuie să spun că încă la o vîrstă foarte fragedă, fără nici un fel de motive temeinice, mă desfătau teribil povestirile de anticipaţie. „Adept" al ficţiunii ştiinţifice am devenit cind aveam abia nouă ani. Odată cu vîrsta era inevitabil să încep să scriu şi, într-adevăr, primul meu onorariu pentru o povestire fantastică l-am primit la vîrsta de optsprezece ani.

2. Tot atunci mi-am dat seama şi de faptul că ficţiunea ştiinţifică e liberă de orice tabuuri. Întrucît această literatură se ocupă de viitor, de alte lumi şi, poate, de alte sisteme de gîndire, aici sînt pe deplin posibile mişcări ale gîndirii care nouă, celor ce trăim actualmente în lumea pe care o cunoaştem, ni se par stranii; ceea ce arată că ficţiunea ştiinţifică e mai liberă decît orice alt domeniu al literaturii.

3. Nu ştiu cum s-a întîmplat, dar toţi cei cu care am făcut cunoştinţă datorită muncii mele în domeniul literaturii de anticipaţie s-au arătat a fi oameni surprinzător de amabili şi prietenoşi; mă refer nu numai la cititori, dar şi la colegii mei într-ale scrisului şi chiar la editori. Cum se explică acest lucru? Probabil că a iubi literatura ştiinţifico-fantastică înseamnă a ne îngriji într-un fel sau altul de viitorul omenirii; într-o anumită măsură asta înseamnă chiar a-i iubi pe toţi oamenii şi a le dori fericire în acele timpuri îndepărtate cînd noi înşine de mult ne vom fi sfîrşit drumul. Nu ştiam lucrul acesta atunci cînd am început să scriu, dar anii de muncă în domeniul literaturii ştiinţifico-fantastice mi-au deschis ochii, şi acum sînt fericit că, fără a sta prea mult pe gînduri, am făcut tocmai o astfel de alegere cu patru decenii în urmă.

RADU NOR (România)

De ce am ales genul ştiinţifico-fantastic? Întrebarea nu e uşoară. Lucrez în acest domeniu de aproape două decenii, de la

vîrsta cînd omul e stăpînit de romantismul meleagurilor îndepărtate, al descoperirilor extraordinare, al aventurii.

Mi-au plăcut dintotdeauna cărțile de aventuri, pasiune care mi s-a păstrat pînă astăzi și am regretat mult că, în timpul tinereții mele, scrierile de acest gen puteau fi găsite numai la anticari. Sînt convins că milioane de tineri compatrioți încearcă aceleași sentimente. Dezvoltarea impetuoasă a științei în epoca noastră cere să se imprime aventurilor un nou sens, să se caute noi probleme legate de cucerirea naturii terestre și a altor lumi.

Am dorit, poate, să sădesc și în alții încrederea fermă în forța omului, în pasiunea lui pentru cucerirea noului, în frumusețea lui spirituală. Am fost întotdeauna optimist. Și cu cît mă gîndesc mai mult, cu atît ajung la convingerea mai nestrămutată că în alegerea genului științifico-fantastic rolul hotărîtor l-a jucat optimismul meu, pe care mă și străduiesc să-l cultiv în inimile cititorilor.

(„INOSTRANNAIA LITERATURA" nr. 1/1967)

POȘTA REDACȚIEI

NICULAE GHERMAN (Mediaș): Povestirea dv. „Cronoscopul" mai este debitoare lucrărilor citite. Tehnicismul o sufocă, și încă unul destul de naiv. Fiți, de asemenea, atent la problemele de stil.

TIBERIU BURESCU (Timișoara): Ne pare bine că v-ați reamintit de noi. Vă mulțumim pentru felicitări și pentru strădania dv. de a populariza Colecția. Vom mai publica povestiri japoneze, dar nu atît de curînd.

R. CONSTANTIN (București): Desenul caricaturilor indică talentul, dar poantele nu desemnează mare lucru. Mai trimiteți.

MARIN ANDRONACHE (Timișoara): Povestirea dv. este încă lipsită de originalitate, ideea este naivă și nebuloasă, dar, ținînd seama că sînteți abia în clasa a VII-a, ajungem la concluzia că aveți talent. Continuați să citiți literatură clasică și modernă, să învățați (școala nu vă dă decît elementele; însușirea lor trebuie s-o faceți singur) și mai trimiteți-ne vești despre dv.

MARIAN G. (București): Poezia pe care ne-ați trimis-o dovedește o vibrație originală. Reactorul poeziei autentice trebuie să fie totuși controlat la fel de atent ca un obișnuit reactor nuclear. E nevoie deci nu numai de incantație, ci și de luciditate. Meditați mai îndelung asupra ideilor pe care doriți să le transmiteți și asupra formei celei mai adecvate mesajului.

PAUL TARAU (Alba Iulia), **IOAN ONOICENCKO** (București), **CONSTANTIN REUȚ** (București), **LICA P. PAVEL** (comuna Cringeni, regiunea Argeș): Mai trimiteți.

MIRCEA ȘARLĂU (Tr. Severin), **EUGEN NAUM** (Cluj): Începuturi încă neconcludente.

ION DIANU (Medgidia), **GHEORGHE IONESCU** (Roman), ing. **GEORGE PETRESCU** (Craiova): Vă vom răspunde printr-o scrisoare.

Știați că...

...numele de „diamant", adică „invincibilul", a fost dat strălucitorului cristal de către greci, pentru proprietatea lui de a zgiria toate corpurile? Diamantul este de 100 de ori mai dur decît corindonul și de 1 000 de ori mai dur decît cuarțul.

...firul de păr este mai rezistent decît plumbul, cuprul, platina și duraluminiul? S-a calculat că un fir de păr gros de 0,05 milimetri suportă greutăți de 100 de grame, iar rezistența sa maximă depășește 5 000 kg/cm². Numai oțelul poate concura cu rezistența părului omenesc.

...cel mai bătrîn copac din Europa este considerat a fi un stejar din Lituania în vîrstă de 2 000 de ani? Trunchiul lui are o circumferință de 12 metri. Recent el a fost supus unui tratament de „întinerire". După aprecierile unor oameni de știință, acest stejar va mai trăi încă cîteva secole...

...prima locomotivă cu reacție din lume va intra în funcțiune în anul 1968? Ea va funcționa cu ajutorul unei turbine cu gaze, de mică capacitate, și va putea atinge o viteză de 160 km/h. Locomotiva va fi construită în Anglia de Uzinele „Rolls Royce" în colaborare cu Căile ferate engleze.

...la Observatorul astronomic din Paris funcționează de cîtva timp un ceas atomic? Precizia acestui ceas este atît de mare încît dacă ar funcționa timp de 1 000 de ani, variațiile sale în raport cu timpul real nu ar depăși o secundă. Această precizie permite specialiștilor care lucrează în domeniul spațiului cosmic, precum și geofizicienilor și astronomilor să efectueze cele mai precise calcule. Ceasul funcționează pe bază de vapori de rubidiu, a căror temperatură variază între minus 40 și plus 40 de grade Celsius.

PE MARTE

de I. M. VINTILĂ

ÎNTÎMPLĂRI CU SAVANȚI

În micul orășel scoțian Aberdeen existau două vechi colegii. La mijlocul veacului al XIX-lea s-a hotărît unificarea lor. Cu această ocazie s-a pornit la o strictă selecționare a cadrelor. Toți profesorii socotiți „incapabili" urmau să-și părăsească posturile. Pe lista cu numele celor vizați figura și numele lui J. C. Maxwell, creatorul cunoscutei teorii cinetice a gazelor.

★

P. L. Kapița a lucrat timp de 14 ani împreună cu profesorul Rutherford. Odată, povestește savantul sovietic, a avut loc la Cambridge un congres închinat aniversării a o sută de ani de la nașterea lui Maxwell. După ședința festivă, unde au luat cuvîntul mulți elevi ai lui Maxwell, împărtășindu-și impresiile sale, Rutherford îl întrebă pe Kapița cum i-au plăcut referatele. Acesta răspunse:

— Referatele au fost interesante, dar m-a uimit faptul că toți au vorbit despre Maxwell, arătînd doar lucruri excepționale, ca și cum el ar fi fost pur și simplu un extract de zahăr. Or, eu aș fi vrut să-l văd pe Maxwell cel adevărat, să-l văd ca pe un om viu, cu trăsăturile lui de om, cu calitățile și lipsurile sale care, după cum se știe, există la fiecare om, oricît de genial ar fi el.

Rîzînd, Rutherford îi spuse lui Kapița că-i încredințează lui ca după moartea sa să povestească viitoarei generații ce fel de om a fost el în realitate.

Și iată că după moartea lui Rutherford, Kapița a căutat să-i îndeplinească dorința. „Cînd încep să evoc chipul lui Rutherford, așa cum aș vrea să-l cunoască urmașii lui — spuse savantul sovietic —, îmi dau seama că moartea și timpul care s-a scurs de la despărțirea noastră au înghițit toate micile cusururi omenești și am în față un om mare, uimitor de inteligent. Abia acum înțeleg starea de spirit a elevilor lui Maxwell care au luat cuvîntul la acel congres din Cambridge".

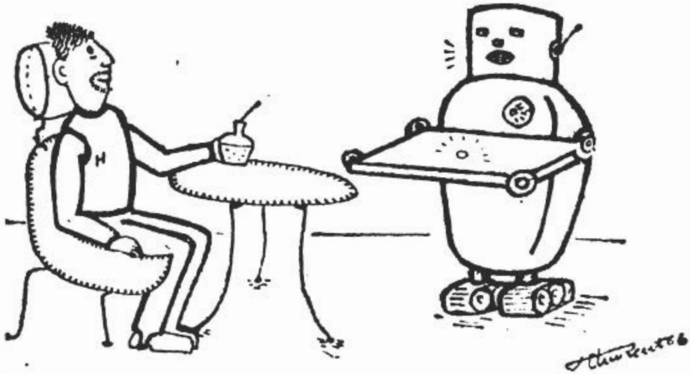
★

Odată, Einstein fu întrebat: în ce constă secretul succeselor în viață? În loc de răspuns, marele fizician scrise formula: $A=X+Y+Z$ și explică: A — este succesul, X — munca, Y — jocul întîmplării, Z — iscusința de a-ți pune frîu limbii.

Probabil că această formulă marele fizician a elaborat-o în anii cînd în mintea sa mijeau primele idei despre teoria cîmpului, teorie care trebuia să explice în mod unitar atît fenomenele gravitației cît și cele electromagnetice. Această teorie unitară a cîmpului Einstein n-a mai creat-o. Dar cîte asemenea încercări nereușite nu cunoaște știința!

UMOR

de R. CONSTANTIN

„Masa e servită!"

CUM E VREMEA

de ION PAVELESCU

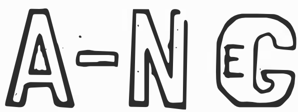
TRIVERB

(5, 2, 5)

BIVERB

(5, 5)

CRIPTOGRAFIE

(4, 3, 4, 4, 5, 2, 3)

Redactor literar: ADRIAN ROGOZ
Coperta-desen: VICTOR WEGEMANN
Portrete: ALEXANDRU DIACONU
Prezentarea grafică: ARCADIE DANELIUC

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

2012

COLECȚIA Povestiri ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

CLUB cpsf.info

prelucrare
&
editor
Costin Teo Graur

i.m. Pompilu

Au scanat, corectat, prelucrat.

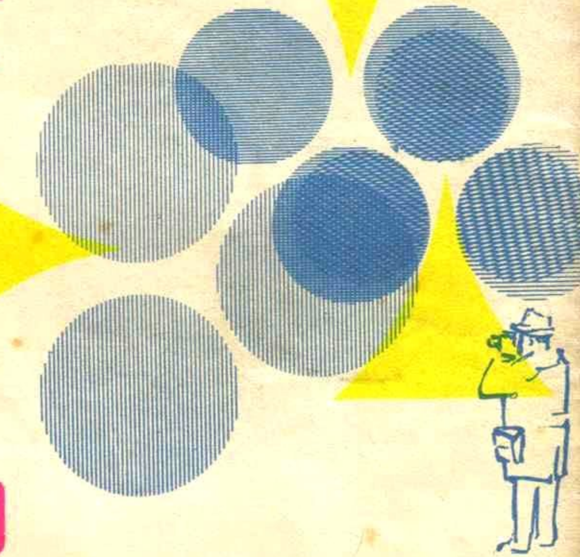
Ceea ce nu au fost în stare redacțiile Știință și tehnică
sau cei care au dat să continue CPSF, au reușit, cu multă dăruire,
muncă și cheltuială, acești entuziaști.

Lor trebuie să le mulțumim pentru că avem acum posibilitatea
să (re)citim legendara Colecție.

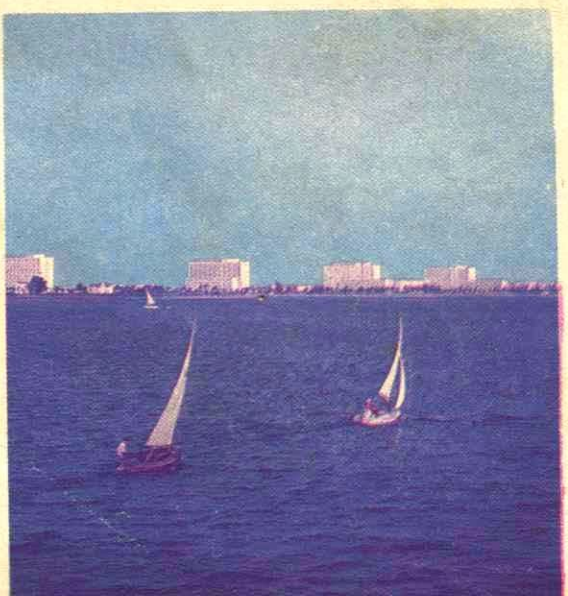
clandher
flash_gordon
evilgheorghe
krokodyliu
progressivefan3
car_deva
coollo
fractalus
panionios
nid68
un anonim (RK)
Gyuri
hunyade
dl. Dan Lăzărescu
Cilly Willy
fizikant
Doru Filip
connieG

(dacă este omis cineva, vă rog un email și reparăm greșeala)

PREȚUL 1 LEU

41007

IUNIE 1967